

Наприклад, формування мережі заповідників і природних парків дозволяє зберегти унікальні екосистеми та забезпечити умови для відновлення біорізноманіття. Також важливою є робота з місцевими громадами та впровадження програм сталого лісового господарства та землекористування, що сприяє збереженню біорізноманіття та стійкості екосистем у різних ландшафтах.

Отже, взаємозв'язок між біорізноманіттям та стійкістю екосистем представляє собою складний та багатогранний процес, який потребує поєднання теоретичного розуміння та прикладних заходів. Збереження біорізноманіття та стійкості екосистем вимагає спільних зусиль науковців, політиків, громадських організацій та суспільства загалом. Тільки з таким підходом ми зможемо забезпечити збереження природної різноманітності та стабільність екосистем для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загальна екологія : навчальний посібник / уклад. : Житова О. П., Романчук Л. Д. / За ред. О. П. Житової. – Житомир : ЖНАЕУ, 2019. – 204 с. ISBN 978-617-7684-21-2
2. Основи біорізноманіття: підручн. / О.Л. Кляченко, М.М. Лісовий, О.Ю. Кваско., 2022. – 300 с.

ПРАКТИЧНА ОСНОВА ПЕРЕХОДУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Календарь О.С. учитель біології

Криворудський ліцей Семенівської селищної ради

Уже з наступного навчального року розпочнеться навчання біології в базовій школі (7-9 класи) за новими модельними програмами Нової української школи. Основною метою природничої освітньої галузі є формування особистості учня / учениці, що розуміються на основних закономірностях

природи, уміють її досліджувати, усвідомлюють цілісність природничо-наукової картини світу, оцінюють користь природи для суспільства і шкоду людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє з довкіллям. Отож – менше «зубріння» - більше життєво важливих практичних навиків.

З метою формування ключових компетентностей авторами модельних програм пропонуються численні дослідження: спостереження, вимірювання, класифікації та систематизація, моделювання, експерименти, пошукові роботи, дослідницькі роботи, лабораторні дослідження, практичні роботи, дослідницькі практикуми, розв'язання проблем, проектна діяльність. Для реалізації цих форм роботи потрібна чимала практична основа: об'єкти для досліджень, колекції, гербарії, муляжі, набір відеороликів, підбір сайтів, інтерактивні програми, тощо. Так як модельні програми та суть компетентнісного підходу до реалізації біологічної освіти суттєво відрізняються від попередніх навчальних програм – треба готуватися до такого переходу вже зараз.

Особливі потреби до практичних дослідженнях у програмі 7 класу. Тут розкриваються основні закономірності природи рослинного світу, тваринних організмів, грибів, лишайників, бактерій, вірусів, взаємозв'язків організмів у природі. Отже, краще, коли є можливість прямого дослідження, спостереження учнями об'єктів природи.

В умовах Криворудського ліцею є чимало можливостей для реалізації практичної основи формування ключових компетентностей природничої галузі. Завдяки партнерським зв'язкам ліцею як громадсько активної школи (далі ГАШ), можливе тісне співробітництво з Криворудським дендропарком, сільськогосподарським об'єктом ТОВ ІПК «Полтавазернопродукт», Полтавським обласним еколого натуралістичним центром, Семенівським будинком дитячої та юнацької творчості. Партнерські організації забезпечують можливості екскурсій, досліджень, придбання новітньої техніки для вивчення довкілля, участі у конкурсах, програмах.

Криворудський дендропарк – чудове місце для проведення уроків, розвиваючих занять, практичних робіт, організації досліджень, спостережень,

вивчення біорізноманіття природи. У парку можливо посадити рослину, експериментувати з сортами, перевіряти способи догляду, робити колекції та гербарії. Зоологічний куточок парку – забезпечить розвиток ставлення дітей до особливої ролі тваринного світу. На базі Криворудського дендропарку вже зараз проводяться дослідження Малої Академії Наук: досліджуються умови вирощування магнолій, проводиться моніторинг грибів макроміцетів, збираються колекції фото комах, вивчається видовий склад птахів. Завдяки прямій взаємодії дітей з об'єктами парку розвиваються навички цивілізованої взаємодії з природою, уміння визначати й аналізувати проблеми в довкіллі, оцінювати власні дії у природі з позиції безпеки життєдіяльності.

У Криворудському ліцеї є живий куточок де учням можливо вільно спостерігати за утриманням тварин, за їх процесами життєдіяльності, за зв'язком між умовами існування та будовою тіла, рухами. Тут можливо запланувати, до вивчення біології у 7 класі, кілька практичних робіт, спостережень, проект.

Також, у ліцеї підтримується проведення занять сільськогосподарської тематики «Агро», де учні вивчають особливості вирощування, використання, значення культурних рослин. У цьому навчальному році гуртківці «Агро» здійснили екскурсію до тепличного господарства, виростили цибулю на перо, вивчили значення молока та молокопродуктів для здоров'я людини, вирощують кімнатні помідори та огірки на підвіконні, провели дослідження умов проростання насіння, вирощують розсаду овочевих культур. Три дослідницькі проекти, виконані учнями, взяли участь у Всеукраїнському конкурсі дослідницьких робіт «Моє майбутнє в агро» де вибороли призове місце. Ця співпраця не тільки готує вихованців до вивчення біології а й формує розуміння необхідності біологічної компетентності для вибору професії та досягнення успіху у житті.

Отож, реалізація компетентнісного підходу при викладанні біології у базовій школі потребує особливої частки практичних досліджень, що мають бути вчителем внесені до календарних планувань з предмету. В умовах роботи

Криворудського ліцею як закладу ГАШ спостерігаємо добру практичну основу для широкого вибору форм роботи на уроках біології. Наш учень – майбутній громадянин, що відбудує країну, дотримуючись принципів сталого розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Електронне джерело: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Biolohiya.7-9.klas.Sobol.26.07.2023.pdf>
2. Електронне джерело: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/90172/>

ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДБУДОВИ КРАЇНИ

Карась О.Г., кандидат біологічних наук

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Висока інтенсивність використання природних ресурсів та нераціональне господарювання призводять до деградації довкілля і негативних зрушень у природних екосистемах. Як наслідок, природне середовище стає фрагментованим, порушуються природні процеси, що забезпечують сталість середовища існування для різноманітних видів рослин, тварин і зменшується біорізноманіття. Загальновідомо, що саме збереження та відновлення біорізноманіття на усіх рівнях організації живої матерії є ключовим фактором у забезпеченні стабільності екосистем та біосфери.

Наша країна володіє приблизно 35% європейського біорізноманіття, займаючи при цьому лише близько 6% території Європи. І, незважаючи на те, що Україна є стороною більше 50 міжнародних угод, які пов'язані зі збереженням біологічного і ландшафтного різноманіття, поки що не вдається зупинити зменшення біорізноманіття і ситуація поступово погіршується. Особливо актуальним питання є зараз, коли внаслідок бойових дій, що